

УДК 929:930:821.161.2(092)

О. М. Сидорова

ШЕВЧЕНКОЗНАВЧІ СТУДІЇ ВОЛОДИМИРА МІЯКОВСЬКОГО

Стаття акцентує увагу на місці особистості Тараса Шевченка, його творчої спадщини в наукових пошуках Володимира Міяковського. Проаналізовано основні праці В. Міяковського, присвячені життю та діяльності Кобзаря, виділено основні напрями та сюжети шевченкознавчих досліджень ученого. Охарактеризовано заходи В. Міяковського щодо створення Будинку-музею Т. Шевченка, заснування та розгортання діяльності Інституту шевченкознавства Української вільної академії наук, організації шевченкознавчих конференцій, видання щорічників “Шевченко” у 1953-1964 рр. Досліджено громадську та публіцистичну діяльність В. Міяковського із популяризації та збереження творчої спадщини Тараса Шевченка.

Ключові слова: В. Міяковський, Т. Шевченко, шевченкознавство, Будинок-музей Т. Шевченка, Інститут шевченкознавства УВАН, щорічники “Шевченко”.

Володимир Варлаамович Міяковський – архівний діяч, історіограф, літературознавець, дослідник джерел, бібліографічних, біографічних фактів і текстологічних матеріалів. Учений працював в установах Української Академії наук, Українському науковому товаристві, був активним членом Комітету для заснування Всенародної (Національної) бібліотеки України. Він брав активну участь у діяльності таких товариств та інституцій, як Всеукраїнський комітет охорони пам'яток мистецтва і старовини (ВУКОПМІС), Комісія бібліографічного словника, Комісія для видання пам'яток новітнього українського письменства ВУАН, Археографічна комісія ВУАН, Археологічний комітет при історико-філологічному відділенні ВУАН, Книгознавча комісія, Науково-дослідний інститут книгознавства та ін.

В. Міяковському належить помітна роль у розбудові українських архівних інституцій, розвитку архівної справи. Він завідував Київським губернським архівним управлінням (1920–1925 рр.) та Кабінетом з вивчення біографії Т. Шевченка Інституту Тараса Шевченка, очолював Київський центральний історичний архів ім. В. Антоновича (1922-1929 рр.) та відіграв визначальну роль у створенні та становленні Музею-архіву УВАН у США як української архівної інституції загальнонаціонального значення [1; 2].

Володимир Міяковський зарекомендував себе як авторитетний шевченкознавець. Постать Тараса Григоровича завжди викликала зацікавлення серед істориків, але дослідження його життєвого та творчого шляху саме з боку архівознавства та історіографії висвітлив саме Володимир Міяковський, творчий доробок якого цікавив вченого протягом всього його життя. В. Міяковський цікавився не лише творчістю самого митця, але і його вплив на різноманітні галузі науки. Як зазначала шевченкознавець О. Яблонська, В. Міяковський досліджував життя та творчість Т. Шевченка в різних галузях – це текстуальні студії, роботи синергетичного характеру, дослідження шевченківської доби, портрети шевченкознавців та висвітлення діяльності Кирило-Мефодіївського братства [3, ст. 165]. За свою багатолітню роботу вчений присвятив Тарасу Шевченку близько 40 публікацій, більшість з них на основі невідомих до того часу документів.

Окремих аспектів окресленої проблематики торкалася Л. Залеська-Онишкевич [4], яка присвятила свою статтю розгляду наукової діяльності В. Міяковського та О. Архімовича [5]. Також важливу джерельну інформацію містять спогади та есе Ю. Лавріненка [6], О. Ізарського [7] та О. Міяковської-Радиш [8], які відзначали захоплення В. Міяковського постаттю Тараса Шевченка. О. Яблонська у своїй статті проаналізувала шевченкознавчі дослідження В. Міяковського в галузі літературознавства. О. Супрунюк [9] також торкалась цього питання з боку вивчення еміграційного шевченкознавства. О. Федорук проаналізував вивчення шевченкознавства в Українській вільній академії наук (УВАН) [10] та написав ґрунтовну статтю до Шевченківської енциклопедії в шести томах [11]. Проте комплексного дослідження внеску В. Міяковського у вивчення життя, діяльності та творчої спадщини Т. Шевченка у межах української історіографії не було здійснено.

Цінними джерелами інформації щодо окресленої проблематики виступають праці В. Міяковського, присвячені Тарасу Шевченку та його оточенню, зокрема видання щорічників “Шевченко”, які виходили протягом 1952-1964 рр. В. Міяковський був редактором десяти випусків щорічника та автором 28 розвідок про Кобзаря, які були опубліковані на їх сторінках.

Особливе зацікавлення постаттю Тараса Шевченка виникло у В. Міяковського, коли він у лютому 1920 р. увійшов до складу Комітету з улаштування виставки імені Тараса Шевченка, що діяв при Музейно-виставковій секції Київської губнарсовіти. Комітет доручив ученому зібрати, а при необхідності й придбати матеріали для виставки, присвяченій пам'яті поета, і видав йому спеціальне посвідчення, у якому звертався до мистецьких і громадських організацій з проханням надати допомогу вченому у відшукуванні експонатів для виставки [12, арк. 22]. 9 березня 1920 р. виставку на честь Т. Шевченка було відкрито. За матеріалами виставки В. Міяковським була написана стаття “Шевченківські роковини 1914 р.”, у якій вчений висвітлив святкування сторічного ювілею Кобзаря, яке, незважаючи на заборону царським урядом, відбулося як у Києві, так і в інших містах колишньої Російської імперії [13].

Дослідженням діяльності Т. Шевченка В. Міяковський займався протягом багатьох років в контексті розвідок з історії Кирило-Мефодіївського братства. Його творчий доробок містить близько двадцяти п'яти праць, присвячених виключно діяльності товариства та його окремим діячам. Упродовж 1920-х – 1960-х рр. він активно видавав статті про кирило-мефодіївців, в яких детально характеризував внесок кожного у

формування ідеологічної спрямованості братства, активну участь в якому брав Т. Шевченко. Серед них можна виділити найбільш ґрунтовні та вагомі праці: “З історії української книжки. II. Видавничі пляни Кирило-Методіївського товариства” (1919 р.) [14], “З нових матеріалів до історії Кирило-Методіївського братства” (1924 р.) [15], “Люди сорокових років (Кирило-методіївці в їх листуванні) (1928 р.) [16], “Сторіччя Кирило-Методіївського братства 1846-1847” (1946 р.) [17], “Закордонні емісари Кирило-Методіївського братства” (1947 р.) [18], “Шевченко і Костомаров” (1958 р.) [19], “Книга про Кирило-Методіївське братство П. Зайончковського” (1963 р.) [20], “Sevcenko in the Brotherhood of Saint Cyril and Methodius” (1962 р.) [21, с. 9-36].

На початку 1920-х рр. В. Міяковський брав участь у роботі Комісії для видання творів Т. Шевченка, М. Драгоманова, В. Антоновича, І. Франка [22, арк. 24]. Створення даної комісії ініціювало видавництво “Всеиздат”, яке передало УАН 600 тис. крб. для підготовки текстів до друку. Очолював комісію С. Єфремов, а її членами були А. Лобода, П. Зайцев, Д. Багалій, В. Данилевич, Л. Добровольський, К. Антонович-Мельник, О. Левицький, В. Щербина, М. Зеров, А. Кримський, Ф. Сушицький та ін. У 1924 р. було видано “Шевченківський збірник”, до якого увійшла розвідка В. Міяковського “Польський поміщик про Шевченка” [23, с. 1].

Комісія для видавання пам’яток новітнього письменства ВУАН, до складу якої входив В. Міяковський, підготувала два фундаментальних збірника “Шевченко та його доба”, які вийшли друком у Києві у 1925 і 1926 рр. У другому збірнику було надруковано статтю вченого “Микола Гулак”. В. Міяковський також оприлюднив виявлені документи до біографії М. Гулака – цього разу праця вченого побачила світ на шпальтах першого річника “Шевченко”, виданого 1928 р. у Харкові Інститутом Тараса Шевченка.

Крім того, В. Міяковський брав участь у роботі над академічним виданням творів Т. Шевченка, яке мало складатися з дев’яти томів: Т. 1, 2 – поезії; Т. 3 – листування; Т. 4 – щоденник; Т. 5, 6 – російські повісті та поеми; Т. 7 – малюнки; Т. 8, 9 – біографічні матеріали, документи про вченого та бібліографія. Проте комісії вдалося видати лише 4-й (1927) і 3-й (1929) томи цього видання, а 7-й том, хоча і був поданий до друку, світ так і не побачив. В. Міяковський був автором окремих приміток до виданих томів. Про свою роботу над ними він згадував у листі до П. Зайцева: “Здійснилося видання III і IV томів повної збірки творів Шевченка (листування і “Щоденник”), мені припала участь в коментарях спеціально на польські теми. Пригадую собі такі мої еляборати [письмова робота - авт.] там: в III т. – І. Д. Красковський, Марко Андрієвський, Опанас Маркович, в IV т. – Броніслав Залеський, Кароль Лібельт, Міхал Грабовський, Зигм. Сіраковський, Е. Желіговський. У мене була чудово підібрана польська бібліотека (історія, історія літератури, мемуари), тому міг на ці теми писати “не виходячи з хати”” [8, с. 164].

Члени Комісії для видавання пам’яток новітнього письменства ВУАН на чолі з академіком ВУАН С. Єфремовим ініціювали створення центру шевченкознавчих досліджень. 5 липня 1925 р. постановою Раднаркому УРСР в системі Народного комісаріату освіти був заснований Інститут Тараса Шевченка як науково-дослідна установа, що мала збирати матеріали і документи про Т. Шевченка, досліджувати і популяризувати життя та діяльність великого українського поета, а також вивчати українську літературу XIX–XX ст. і літературно-громадські рухи в Україні.

7–8 лютого 1926 р. у Харкові відбувся пленум організаційного бюро Інституту Тараса Шевченка, на якому київських учених представляли В. Міяковський, М. Новицький, Б. Якубський, О. Дорошкевич і П. Филипович [24, с. 1]. На пленумі розгорнулася гостра дискусія щодо знаходження осередку інституту: в Харкові чи в Києві. Про хід і результати дискусії можна дізнатися з листа В. Міяковського до його дружини І. Міяковської. Зокрема, вчений писав: “Виступала і наша делегація з питання про неможливість концентрувати всі літературні матеріали у Харкові. Багато чого вдалося добитися. Але все дрібниці. По суті ж наша ідея – Шевченківський дім – буде у Харкові. І в Харкові, як це не безглуздо для Шевченка, зв’язаного з Київщиною, будуть концентруватися матеріали про Шевченка і Шевченкові рукописи. У Києві будуть лише два кабінети: для вивчення біографії Шевченка і дожовтневої літератури” [25, арк. 31]. Отже, Інститут Тараса Шевченка розпочав свою діяльність у Харкові, а в Києві була заснована його філія.

В. Міяковський став дійсним членом Інституту Тараса Шевченка [22, арк. 28], у якому очолив Кабінет з вивчення біографії Шевченка та відділ рукописів, а невдовзі і меморіально-музейний відділ інституту (1926) [8, с. 164; 26, с. 178]. Під керівництвом В. Міяковського був створений Літературно-меморіальний музей Т. Шевченка – Будинок-музей Т. Шевченка у Києві, що, як зазначала Л. Залеська-Онишкевич, стало “одним із найбільших починів В. Міяковського у музейництві” [4, с. 524]. Музей знаходився на Хрещатицькому провулку, 8-а, у будинку, який колись належав І. Житницькому, де у 1847 р. жив і працював Т. Шевченко. У 1925–1927 рр. цей будинок був відреставрований за проектом відомого українського архітектора В. Кричевського. Зусиллями В. Міяковського, якому допомагала І. Міяковська, а також М. Новицький і В. Покальчук, була створена експозиція Літературно-меморіального музею Т. Шевченка, що відкрився 10 листопада 1928 р. (вони ж допомогли створити музейну експозицію у Каневі) [4, с. 524–525; 26, с. 178]. У 1929 р. Київська філія Інституту Тараса Шевченка видала брошуру В. Міяковського “Будинок-музей Т. Шевченка”.

Успішна розбудова Будинку-музею Т. Шевченка, на думку Л. Залеської-Онишкевич, стала результатом як “великого ентузіазму” В. Міяковського, так і наукового підходу вченого до цієї справи, адже він створював меморіальний музей за певною концепцією, а не за наявністю, чи доступністю деяких експонатів [4, с. 525]. Після відкриття Будинку-музею Т. Шевченка В. Міяковський і надалі працював над його улаштуванням й керував ним до свого арешту у серпні 1929 р. Цікаво, що В. Міяковський мріяв й про створення “Музею архівознавства”, який би складався з історичної частини, відділу археографії, архівно-технічної лабораторії та бібліотеки [4, с. 525–526], однак, цим планам не судилося здійснитися.

При Київській філії Інституту Тараса Шевченка проводилася робота з організації фахової бібліотеки. Оскільки асигнування були досить скромні, бібліотека створювалася, головним чином, за рахунок подарунків вчених-шевченкознавців, зокрема В. Міяковського, М. Новицького, В. Покальчука, І. Щітківського, В. Різниченка та ін. [26, с. 414].

Водночас вчений на замовлення Укрцентрархіву наполегливо працював над статтею про Т. Шевченка. «Це справа честі, – писав він І. Міяковській, – я і так затримав страшно і повинен закінчити обов'язково» [25, арк. 48, 50]. Імовірно, у листі мова йшла про статтю «“Москалева криниця” Т. Шевченка», що вийшла у Харкові у 1930 р. під егідою Інституту Тараса Шевченка вже після ув'язнення вченого.

20 жовтня 1941 р. була відновлена діяльність Української академії наук та її окремих науково-дослідних установ, зокрема, Інституту літератури та фольклору УАН, у якому В. Міяковський очолив секцію шевченкознавства. Зберігся складений вченим 2 листопада 1941 р. перспективний план роботи секції на 1941–1942 рр., спрямований на всебічне вивчення життя та діяльності Т. Шевченка. Зокрема, планом передбачалося: 1) складання посадових інструкцій та планів співробітників секції, а також планів роботи установ, з якими мала співпрацювати секція (Всеукраїнський історичний музей імені Т. Шевченка, Будинок-музей Т. Шевченка); 2) підготовка до друку канонічного тексту “Кобзаря”; 3) складання короткої біографії Т. Шевченка; 4) організація роботи над текстами Т. Шевченка: а) встановлення принципів наукового видання текстів Т. Шевченка; б) проведення текстологічного дослідження щодо окремих творів або фрагментів текстів Т. Шевченка; 5) вивчення творчості Т. Шевченка: а) паралельне дослідження поетичних і художніх творів Т. Шевченка; б) фольклорне дослідження творчості Т. Шевченка; в) дослідження творчої історії окремих поем Т. Шевченка; 6) організація роботи з вивчення біографії Т. Шевченка: а) генеалогічне дослідження роду Т. Шевченка; б) топіографічні дослідження з проблем “Київ часів Т. Шевченка” і “Місця навчання, роботи і мандрівок Т. Шевченка”; в) відтворення хронологічної канви життя і діяльності Т. Шевченка; г) складання словника знайомих Т. Шевченка; д) дослідження проблеми “Т. Шевченко і М. Костомаров”; 7) вивчення ідеології Т. Шевченка, зокрема, дослідження проблем “Драгоманівська концепція Т. Шевченка” та “Стара Громада і Т. Шевченко”; 8) проведення бібліографічних та бібліологічних досліджень за темами: а) “Видання “Кобзаря” і творів Т. Шевченка за 1917–1941 рр.”; б) “Ювілейна література про Т. Шевченка 1939 р.”; в) “Т. Шевченко в публікаціях “Київської старовини” (1882–1907 рр.)”; 9) видання: а) “Кобзаря”; б) короткої біографії Т. Шевченка; в) окремих творів Т. Шевченка, до яких мали бути складені передмови і примітки та підібрані ілюстрації; г) серії мемуарів про Т. Шевченка; д) річника “Шевченко та його доба” [22, арк. 58, 58 зв.].

В. Міяковський також співпрацював з Музеєм визвольної боротьби України (МВБУ) в Празі, до якого пересилав примірники періодичних видань, що виходили в Україні, матеріали до Шевченківського відділу МВБУ та окремі свої праці, які склали колекцію вченого у бібліотеці музею [27, арк. 1; 28, арк. 28 зв.]. З Праги ж до Головного історичного архіву імені В. Антоновича було надіслано колекцію запрошень на Шевченківські академії за декілька років, що влаштовували українські вчені за кордоном [29, с. 225; 28, арк. 82, 82 зв.].

У 1944 р. В. Міяковський продовжив співпрацю з журналом “Наші дні”, який, на думку дослідниці українського культурного життя у Генеральній губернії Н. Антонюк, був “найкращим літературно-мистецьким часописом українства часів Другої світової війни” [30, с. 139]. Протягом 1941–1944 рр. з журналом співпрацювали такі відомі українські літератори та науковці, як І. Багряний, С. Гординський, Д. Гуменна, П. Ковалів, Е. Козак, Н. Королева, Ю. Косач, Ю. Липа, А. Любченко, О. Оглоблин, Т. Осьмачка, О. Тарнавський, Ю. Шевельов і В. Міяковський. У 1944 р. на сторінках часопису “Наші дні” було опубліковано низку праць вченого, присвяченого Т. Шевченку, а саме: “Один з дослідників Шевченка (О. М. Сімсен-Сичевський 1880–1942)” [31] і “Київ за Шевченківської доби (Панорама Гроте)” [32].

У роки еміграції В. Міяковський продовжував активно працювати у галузі шевченкознавства. З 1946 р. Українська вільна академія наук щорічно проводила наукові конференції, присвячені Т. Шевченку. Саме на Шевченківській конференції 1948 р. остаточно сформувався Інститут шевченкознавства УВАН, першим директором якого був П. Зайцев. Згодом Інститут шевченкознавства УВАН послідовно очолювали Л. Білецький, В. Дорошенко і В. Міяковський [6, с. 28]. Характеризуючи діяльність Інституту шевченкознавства, В. Міяковський писав: „В новому світі перед українськими науковцями постала проблема: що можна зробити в галузі шевченкознавства при відсутності оригіналів Шевченкової творчості, архівних джерел, а навіть і друківаних матеріалів. Все ж діяльність була можлива в таких напрямках:

Іманентне вивчення Шевченка, інтерпретація його творів, виявлення художніх засобів і малярських прийомів, аналіз його мови;

Розшуки в книжкових фондах західного світу матеріалів, допоміжних до вивчення Шевченка;

Виявлення і бібліографування усіх слідів у чужомовних мовах знайомства Західного Світу з Шевченком – згадок про нього в пресі, чужомовних статей та перекладів його творів на інші мови;

Реєстрування і критична оцінка сучасної літератури про Шевченка, особливо советської” [10, с. 21–24].

У 1951 р. під егідою Інституту шевченкознавства УВАН вчений опублікував працю “Автограф Шевченка 1860 р.”. В. Міяковський ініціював видання річника “Шевченко” і був редактором десяти його випусків, що вийшли у Нью-Йорку протягом 1952–1964 рр. У цьому науковому збірнику вчений опублікував 28 розвідок, присвячених життю та діяльності Кобзаря. В своїй статті Олесь Федорук зазначає: „Завдання цього видання полягало в тому, щоб, починаючи з 1952 року, широко подавати спогади про Шевченка „Сто років тому”, а також матеріал про „шевченкіяну” даного року” [10, с. 21–24]. Окрім окремих статей про Тараса Шевченка, подавався огляд новинок, друкувалися рецензії на видання про Т. Шевченка в Україні та за кордоном. Більшість статей в річниках належали В. Міяковському, він подавав підсумовуючу діяльність - “Шевченко 100 років тому”, давав огляд нових публікацій, конференцій за даний рік, англійське резюме та інформацію

про знайдені раритети, що стосувалися Тараса Шевченка, наприклад, про знайдений в Америці один примірник "Кобзаря", з примітками в тексті, зроблений власною рукою Тараса Шевченка [4, с. 530]. І хоча ці невеликі видання мали не більше 50 сторінок, вони являють собою дуже важливу частину вкладу до шевченкознавства.

У 1962 р. у відомому славістичному видавництві Мутон Компані в Гаазі (Голландія) було видано підготовлений В. Міяковським і Ю. Шевельовим великий англомовний збірник "Taras Sevčenko. 1814–1861: A Symposium" [21] з працями укладачів, а також Д. Горняткевича, П. Зайцева, Ю. Лавріненка, П. Одарченка, В. Ревуцького і М. Шлемкевича. Видане з нагоди сторіччя смерті Шевченка воно підбивало підсумки розвитку зарубіжного шевченкознавства і певною мірою окреслювало шляхи подальших студій. Видання сприяло піднесенню статусу української науки в англомовному світі [9, с. 38; 33, с. 3].

Володимир Варлаамович брав активну участь у Шевченківських конференціях. Так, на конференції у 1964 р. В. Міяковський зробив доповідь "П'ятнадцять років шевченкознавчої праці УВАН", яка 5 квітня того ж року була опублікована в "Українських вістях" (дана публікація не увійшла до бібліографічного покажчика вченого) [34, с. 43]. А 28 жовтня 1967 р. на конференції, присвяченій 20-річчю Інституту шевченкознавства УВАН, він виступив із спогадами про видатного шевченкознавця і першого директора інституту П. Зайцева, які згодом побачили світ у журналі "Сучасність" [5, с. 6]. 31 березня 1968 р. на черговій Шевченківській конференції В. Міяковський виголосив доповідь про обставини похорону Т. Шевченка на Чернечій горі під Каневом і участь у ній Г. Честахівського, яку ілюстрував неопублікованими документами і оригінальними фотографіями Г. Честахівського [5, с. 6]. Слід додати, що до Шевченківських конференцій, як й інших наукових форумів, які проходили під егідою УВАН, Музей-архів на чолі з В. Міяковським влаштував тематичні експозиції фотографій та матеріалів.

У 1967 р. В. Міяковський став членом Українського історичного товариства, яке було засновано у США у 1965 р., і почав співпрацювати з журналом "Український історик" (заснований у США у 1963 р.), що з часом відіграв велику роль у розвитку української історичної науки у діаспорі. В ньому вийшла друком праця В. Міяковського "До двадцятиріччя Інституту шевченкознавства УВАН" (1967 р.) як підсумок величезної праці щодо популяризації та збереження творчого здобутку Тараса Шевченка.

Аналізуючи творчий доробок В. Міяковського по дослідженню спадщини Т. Шевченка, можна стверджувати, що основні зусилля були ним спрямовані на вивчення життєвого шляху Т. Шевченка, аналіз його творів та епістолярної спадщини, пошуки матеріалів, що стосувалися Т. Шевченка, виявлення і бібліографування згадок про нього в пресі, іноземних статей та перекладів його творів на інші мови; реєстрування і критична оцінка тогочасної літератури про Т. Шевченка, особливо тієї, що виходила в радянській Україні [9, с. 37-38]. Можна ще додати, що В. Міяковський доклав багато зусиль для створення Будинку-музею Т. Шевченка, видання щорічників "Шевченко", проведення наукових конференцій, присвячених творчості видатного українського поета.

Численні розвідки В. Міяковського про Тараса Шевченка в його різнопланових наукових дослідженнях свідчать про його захоплення даною проблематикою, яке не покидало вченого протягом всього його життя.

Джерела та література

1. Білокінь С. Володимир Міяковський 1888–1972 / С. І. Білокінь // Вісті Української вільної академії наук. - Нью-Йорк, 2000. - № 2. - С. 201–267;
2. Палієнко М. Архівні центри української еміграції (створення, функціонування, доля документальних колекцій) / Марина Палієнко. - К.: Темпора, 2008. - 688 с.
3. Яблонська О. Шевченкознавчі дослідження Володимира Міяковського / О. Яблонська // Шевченкознавчі студії. - 2011. - Вип. 13. - С. 162 - 173.
4. Залеська-Онишкевич Л. Володимир Міяковський (1888–1972) / Л. Залеська-Онишкевич // 125 років Київської української академічної традиції 1861–1986 : збірник / ред. М. Антонович. - Нью-Йорк : УВАН, 1993. - С. 517–539.
5. Архімович О. Підсумки діяльності Української Вільної Академії Наук в 1967/8 академічному році / О. Архімович. - Нью-Йорк, 1969. - 10 с.
6. Лавріненко Ю. УВАН у Шевченківські роковини 1961–1964 років / Ю. Лавріненко // Українська Вільна Академія Наук. Ювілейне видання. - Нью-Йорк, 1967. - С. 28–30.
7. Ізарський О. Володимир Міяковський: зустрічі й листи / Олекса Ізарський // Сучасність. - 1972. - № 6 (138). - С. 46–56.
8. Міяковська-Радиш О. Оглядаючись у минуле / О. Міяковська-Радиш // Сучасність. - 1995. - № 4 - С. 162–168.
9. Супронюк О. Еміграційне шевченкознавство ХХ ст. (за матеріалами відділу зарубіжної україніки Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського) // Бібліотечний вісник / О. Супронюк. - 2014. - № 4 - С. 35-42.
10. Федорук О. Шевченкознавство в Українській Вільній Академії Наук у США в 1950-х роках (До 60-річчя створення Академії) [Електронний ресурс] / Олесь Федорук // Вісник НТШ / Світова рада Наукових товариств імені Шевченка. - Львів, 2011. - № 45. - С. 21–24;
11. Федорук О. Міяковський Володимир Варлаамович / Олесь Федорук // Шевченківська енциклопедія в 6 томах. - К., 2013. - Т. 4. - С. 265-269.
12. Центральний державний архів вищих органів влади та управління України (далі - ЦДАВО України), ф. 3966, оп. 1, спр. 1. - 47 арк.
13. Порський В. [Міяковський В.] Шевченківські роковини 1914 р. / В. Міяковський // Пам'яті Тараса Шевченка. - К., 1920. - С. 7–8.
14. Міяковський В. З історії української книжки, II. Видавничі пляни Кирило-методіївського товариства / В. Міяковський // Книгар. - 1919. - № 28. - стлб. 1895-1902
15. Міяковський В. З нових матеріалів до історії Кирило-методіївського братства. 1. Записка В. Білозерського про сільську школи; II. Записка М. Костомарова про панславизм; III. Уривок з оповідання Костомарова "Панич Наталич" / В. Міяковський // Україна. - 1924. - № 1-2. - С. 121-134.
16. Міяковський В. Люди сорокових років (Кирило-методіївці в їх листуванні) / В. Міяковський // За сто літ. - 1928. - № 2. - С. 33-98.

17. Порський Вол. [Міяковський В.] Сторіччя Кирило-методіївського братства 1846-1847 / В. Міяковський // Календар на 1946 рік. - Аугсбург, 1946. - С. 65-70.
18. В.П. [Міяковський В.] Закордонні емісари Кирило-методіївського братства В. Міяковський // Наше життя. - 1947. - № 19. - С.3-4.
19. Міяковський В. Шевченко і Костомаров / В. Міяковський // Шевченко - 1958 - № 7 - С. 16-30.
20. Міяковський В. Книга про Кирило-методіївське братство П. Зайончковського / В. Міяковський // Сучасність. - Мюнхен, 1963 - № 3. - С. 85-96
21. Mijakovs'kyj V. Taras Shevchenko 1814-1861. A Symposium / Edited by V. Mijakovs'kyj and G. Shevelov. - 'S-Gravenhage (Mouton & Co.), 1962 - 304 p.
22. ЦДАВО України, ф. 3966, оп. 1, сп. 16. – 72 арк.
23. Шевченківський збірник // Свобода. – 1924. – 5 травня. – С. 1.
24. Інститут Тараса Шевченка // Свобода. – 1926. – 7 квітня. – С. 1.
25. ЦДАВО України, ф. 3966, оп. 1, сп. 31. – 162 арк.
26. Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України, 1926–2001: сторінки історії, 75 / [відп. ред. та упоряд. О. В. Мишанич]. – К.: Наукова думка, 2003. – 589 с.
27. Центральний державний архів громадських об'єднань України (далі - ЦДАГО України), ф. 269, оп. 2, спр. 106. – 84 арк.
28. ЦДАГО України, ф. 263, оп. 1, спр. 60096 ФП/коробка 1552. - 91 арк.
29. Шаповал А. І. Дмитро Антонович: життя та діяльність: монографія / А. І. Шаповал. – ПрАТ “Миронівська друкарня”, 2012. – 348 с.
30. Антонюк Н. В. Українське культурне життя в “Генеральній Губернії” (1939–1944 рр.): за матеріалами періодичної преси / Н. В. Антонюк. – Львів, 1997. – 232 с.
31. Міяковський В. Один з дослідників Шевченка (О. М. Сімсен-Сичевський 1880-1942) / В. Міяковський // Наші дні. - 1944. - № 2. - С. 12.
32. Міяковський В. Київ за шевченківської доби (Панорама Гротте) / В. Міяковський // Наші дні. - 1944. - № 3. - С. 3.
33. Гудовський А. Осяги і недосягнення / А. Гудовський // Свобода. Український щоденник - Нью-Йорк, 11 лютого 1964. - №28. - С. 3.
34. Сидорова О. Внесок В. Міяковського у формування і функціонування Музею-архіву УВАН у США / О. Сидорова // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Історія. - Київ, 2015. - № 1 (124). - С. 41 - 45.

Sydorova E. N. Shevchenko Studies Studios of Vladimir Miyakovskiy.

This article places greater focus on the role of the character of Taras Shevchenko, his artistic legacy in researches of Vladimir Miyakovskiy. We have analyzed main works of V. Miyakovskiy about the life and work of Kobzar, outlined principal directions and plots of Shevchenko studies researches of the scientist. We have characterized activities of V. Miyakovskiy in creation of home-museum of Taras Shevchenko, foundation and deployment of the Institute of Shevchenko Studies of Ukrainian Free Academy of Sciences, the organization conferences on Shevchenko, publishing yearbooks “Shevchenko” in 1953-1964. We have investigated social and journalistic activities of V. Miyakovskiy on the promotion and preservation of artistic legacy of Taras Shevchenko.

Key words: V. Miyakovskiy, T. Shevchenko, Shevchenko studies, House-museum of T. Shevchenko, the Institute of Shevchenko Studies of Ukrainian Free Academy of Sciences, yearbook “Shevchenko”.

Сидорова Е. Н. Шевченковедческие студии Владимира Мияковского.

Стаття акцентує увагу на місці особистості Тараса Шевченка, його творчого насліддя в наукових пошуках Володимира Мияковського. Проаналізовані основні твори В. Мияковського, присвячені життю і діяльності Кобзаря, виділені основні напрями і сюжети шевченковедчих досліджень ученого. Охарактеризовані заходи В. Мияковського по створенню Дома-музея Т. Шевченка, створенню і розкриттю діяльності Інституту шевченковедення Української свободної академії наук, організації шевченковедчих конференцій, виданню щорічників “Шевченко” в 1953-1964 рр. Досліджена громадська і публіцистична діяльність В. Мияковського по популяризації і збереженню творчого насліддя Тараса Шевченка.

Ключевые слова: В. Мияковский, Т. Шевченко, шевченковедение, Дом-музей Т. Шевченка, Институт шевченковедения УВАН, ежегодник “Шевченко”.